

Handelsstandens Arbejdstid.

Af

Konsul Theodor Green.

Der er to Spørgsmaal, som for Tiden røre sig stærkt i Handelsstanden. Det ene gjælder Opførelsen af en Handelsforeningsbygning (og dette Spørgsmaal har jeg fornylig haft Lejlighed til at behandle i et Foredrag i Handelsforeningen). Det andet er Spørgsmaalet om «Handelsstandens Arbejdstid», et Æmne, som, om det end tilsyneladende ikke staar i Forbindelse med Spørgsmaalet om en Handelsforeningsbygning, dog i Virkeligheden ikke vil forblive uden Indflydelse paa Afbenyttelsen af den og følgelig ogsaa paa den Nytte, som en Handelsforeningsbygning vil kunne komme til at stifte.

Den eneste Lov, vi have i Danmark, som har noget med Handelsstandens Arbejdstid at gjøre, er Loven af 7de April 1876 om den offentlige Fred paa Folkekirkens Helligdage. I § 2 paabydes det nemlig, at al Handel i de Handlendes og andre Næringsdrivendes Butiker skal ophøre paa Folkekirkens Helligdage fra Kl. 9 Formiddag til Kl. 4 Eftermiddag, og at Butikerne i dette Tidsrum skulle holdes lukkede, og § 8 bestemmer, at dette Forbud skal paa Skjærtorsdag, Langfredag og den første Dag af de tre store Højtider gjælde hele Dagen.

Ligesom altsaa alle Kontorer og en gros Lagere officielt ere lukkede alle Son- og Helligdage, saaledes ere alle Butiker ifølge dette Lovbud lukkede i det Mindste i Kirketiden fra Kl. 9 til 4 paa disse Dage.

Hvad Arbejdstiden paa Hverdage angaar, da blev dette Punkt allerede i 1853, under Koleraepidemien, berørt i «Fædrelandet» af Haldur R. Grüner. Han henledede Opmærksomheden paa, at Detailhandlerne holdt deres Butiker aabne fra om Morgenen ganske tidlig til om Aftenen sent, paa sine Steder, t. Ex. i Adelgade og Borgergade og lignende Gader, endog fra Kl. 4 om Morgenen til Kl. 10—11 om Aftenen, hvilket foranledigede en Diskussion i Pressen, hvoraf det fremgik, at det i Særdeleshed var Urtekræmmerne, som vare for slemme i denne Henseende, medens det t. Ex. om Manufakturhandlerne angives, at de som Regel holdt deres Butiker aabne fra Kl. 8 om Morgenen til 8 om Aftenen.

Og det er nok Urtekræmmerne, som endnu ere de Slemme. Den Henvendelse, som Handelsforeningen i 1870—72 fremkom med i samme Retning til denne Afdeling af Handelsstanden, frugtede nok ikke heller.

Lad os engang se, hvorledes Sagen staar i dette Øjeblik i de forskjellige Afdelinger eller Fag. Vi meddele her en tabellarisk Oversigt over Arbejdstiden i forskjellige Fag, medens vi dog fuldt vel erkjende, at man ved Bedømmelsen af Arbejdsdagens Længde maa tage Hensyn til den forskjellige — snart mere, snart mindre intensive Maade, hvorpaa der paa de forskjellige Steder og i de forskjellige Fag arbejdes, overhovedet til alle de forskjellige Forhold, der influere paa den virkelige Arbejdstid, og som gjøre, at den snart i større, snart i mindre Grad afviger fra den nominelle Arbejdstid.

Butiker og Kontorer i Kjøbenhavn ere aabne:

	Hverdag	Søndag	Bemærkninger
Banker	Kl. 9-10—8	lukkede	
do. Afdelingskontorer	Kl. 9-10—2. 5—7	»	
Bog- og Papirhandlere ..	Kl. 8—8	»	
Cigar- og Tobakshandlere	Kl. 7-8—9½-11	aaabne	
Dampskibsexpeditører ...	Kl. 8-9—7	Kl. 8-9. 4—7-11	Om Sommeren lukke en Del Kl. 7. Forlagsforretninger en gros lukke ogsaa om Vinteren Kl. 7.
Galanterihandlere	Kl. 8-9—8-8½	lukkede	Det er selvfølgeligt, at forsaavidt Skib gaar om Søndagen, er Expedition tilstede.
Grosserere	Kl. 8-9—5-5½	lukkede	Om Hverdagen have Enkelte aabent til Kl. 10-10½, om Søndagen ligeledes Enkelte fra Kl. 4—10-10½ om Vinteren.
eller	Kl. 8-9—2. 4—7-9	lukkede	Nogle Forretninger arbejde en Del af Søndag Formiddag.
Herrekviperingshandlere	Kl. 8-8½—8	aaabne	
Hørkræmmere	Kl. 4-7—8	Kl. 8—9 Morgen	En Del aabne slet ikke om Søndagen.
Isenkræmmere	Kl. 7-8—8-9	lukkede	I Vestenden lukke Enkelte Kl. 7, i Østenden Kl. 9.
Klædehandlere	Kl. 8-9—8	lukkede	
Manufakturhandlere	Kl. 8-9—8	lukkede	Enkelte lukke Kl. 7 om Sommeren.
Materialister	Kl. 8-8½—8½-9	lukkede	Forretninger, som navnlig handle med Forbrugsartikler, lukke i Reglen først Kl. 9—10 og af disse have igjen nogle aabent fra 4—7 om Søndagen. Et Par Forretninger have ifjor paabegyndt at lukke Kl. 7 i Juli og Avgust Maaneder.
Skibsmæglere	Kl. 9—2. 4—7	lukkede	
Urtekraemmere	Kl. 6-7—10	aaabne	
Vexelerere	Kl. 8½-9—5½	lukkede	Enkelte Stæder, t. Ex. paa Vestergade, lukkes cirka Kl. 9.
Vinhandlere	Kl. 7-8—8-12	lukkede efter 9 Fm.	De, der have Vinstuc, holde aabne hele Søndagen.

Til disse Angivelser maa føjes den Bemærkning, at den tidligere Aabningstid mest gjælder for Sommeren, den senere for Vinteren, og at det selvfølgelig ofte kan hænde, at der kan være noget Arbejde at udføre efter Lukningstiden, ligesaavel som om Søndag Morgen, selv om Forretningen ikke officielt er aaben. Hvor ingen Middagstid er angiven, varierer denne stærkt; spises der i Huset, kan den ofte være meget kort; men spises der ud af Huset, kan den sættes til $1\frac{1}{2}$ til 2 Timer. Iøvrigt findes der adskillige Forretninger, i hvilke der gives skiftevis en Friaften om Ugen, i alt Fald for Kommis'ernes Vedkommende, saaledes baade i Cigar- og Isenkræmmerforretninger. Hos Manufakturhandlerne er det almindeligt, ligeledes hos Urtekræmmerne. Hvor Forretningen er aaben om Søndagen har Medhjælperne skiftevis fri.

Aabnings- og Lukningstiden om Sommeren, 7 Morgen til 8 Aften, hos Isenkræmmerne beror paa en Overenskomst imellem disse, ligeledes er der Overenskomst imellem Vexellererne om Kontortiden 9— $5\frac{1}{2}$, men enkelte have ikke villet gaa med til denne og disse lukke senere, nemlig Kl. 6 à 7. Hvad Urtekræmmerne angaar, da have de for Søndagens Vedkommende i Reglen Overenskomst gruppevis efter Kvarterets Krav, og der findes deriblandt nogle Grupper, som kun aabne om Morgenen til 9, men ikke Søndag Eftermiddag; disse ere dog kun faa.

Vi have nu et Overblik over, hvorledes det staar til i Kjøbenhavn. Det forekommer mig, at det kunde være ganske interessant at erfare, hvorledes det forholder sig i andre Byer.

Fra Aalborg skriver Hr. Aug. Worm: Vore Bu-

tiker ere aabne om Sommeren fra Kl. 6, om Vinteren fra Kl. 7 til 9 Aften, om Søndagen til 9 Morgen og desuden fra 4—7 Aften. Personalet skiftes til Søndagsarbejdet. I Maanederne Maj til September ere Butikerne lukkede om Eftermiddagen.

D'Hrr. M. A. Larsen & Co. i Horsens: Butikerne aabnes i Reglen om Sommeren Kl. 6, om Vinteren Kl. 8, og lukkes Kl. 10 Aften, Manufakturbutikerne næsten alle Kl. 9. Om Søndagen fra Maj til September—Oktober ere næsten alle Butiker lukkede efter Kl. 9 om Morgenen:

Hr. Joh. Mønsted, Randers: Urtekram: Sommer fra Kl. 6 Morgen til 10 Aften, Vinter fra Kl. 8 Morgen til 10 Aften; 3 Maaneder af Sommeren lukkes Søndag Kl. 7 Aften. Manufaktur: Sommer Kl. 7 Morgen til 8 Aften, Vinter Kl. 8 Morgen til 9 Aften. Hele Aaret lukkes Søndag Kl. 7 Aften. Sidste Sommer 3 Maaneder Søndag lukket fra Kl. 9 Morgen. Foraar og Efteraar aabnes Urtekrambutikerne 1 Time om Morgenen. Isenkram som Manufaktur.

Hr. Julius Mortensen, Fredericia: De fleste Butiker ere aabne her om Hverdagen om Vinteren fra det er lyst til Kl. 10—11 Aften, om Sommeren fra Kl. 6 Morgen, om Søndagen lukkes fra Kl. 9—4.

Hr. H. C. Hovmand, Rødby: De fleste Butiker her i Byen holdes til Hverdagsbrug aabne om Vinteren fra Kl. 7—7½ Morgen til 9—9½ Aften og om Sommeren fra Kl. 6 Morgen til Kl. 9½ Aften. Manufakturisterne have nylig bekjendtgjort, at de om Søndagen lukke fra Kl. 9 Morgen, undtagen i Maj, November og December, hvor de holde aabent fra 4—8 Eftermiddag. Kolonial-

handlerne holde derimod omtrent alle aabent til Kl. 9 Morgen og fra Kl. 4—7 Aften.

Hr. Louis Købner, Slagelse: Manufakturhandlere og Isenkræmmere have aaben Butik fra Kl. 8 Formiddag til 9 Aften. Om Søndagen til Kl. 9 Formiddag og fra 4—9 Aften. De øvrige Forretninger noget tidligere Morgen til 10 Aften. Om Sommeren begynder Arbejdstiden hos Alle 1 à 2 Timer tidligere.

Hr. Wilh. Kirkeby jr., Aarhus; Urtekrambutiker og almindelige Kolonialforretninger have aaben om Hverdagen til Kl. 10 à 10¹/₂ Aften og om Søndagen kun lukket fra Kl. 9—4. Manufaktur- og Isenkramforretninger have aaben om Hverdagen til Kl. 9 Aften og om Søndag Eftermiddag fra Kl. 4—9.

Dette er altsaa en Beretning fra forskjellige danske Provinsbyer, hvoraf vi lære, at man i disse maaske holde hist og her lidt længere aabent, men at der i Virkeligheden ikke er stor Forskjel imellem der og Kjøbenhavn. Iøvrigt kan Forholdene i det Hele i de danske Provinsbyer ikke som Regel sammenlignes med Forholdene i Kjøbenhavn. Naar jeg dog kort har berørt dem, da er det fordi den Dag muligvis kunde komme, hvor Bevægelsen for Reguleringen af Handelsstandens Arbejdstid kunde komme til, ligesom i England, at omfatte det hele Land.

Mere interessant kan det imidlertid være at faa Oplysning om, hvorledes man i andre Lande behandler dette Spørgsmaal. Jeg har derfor henvendt mig til vore Konsuler paa de vigtigste fremmede Pladser, og overalt mødt megen Opmærksomhed. For Berlins Vedkommende har jeg rettet min Anmodning til en mig bekjendt Kjøbmand — eftersom vi dèr ikke have nogen

Konsul —, og jeg skal nu give et sammentrængt Referat af den Kundskab, jeg har erholdt. (Se omst. Tabel.)

Sammenligne vi nu disse forskjellige Oplysninger med vore egne Forhold, da ville vi jo, hvad Kontor-Arbejdstiden angaar, komme til det Resultat, at den stiller sig i de store Træk noget gunstigere i Udlandet end hos os, hvilket fornemmelig hidrører derfra, at flere og flere Forretninger ude dels ere gaaede ind paa og dels ere i Færd med at gaa ind paa en Arbejdstid, som, kun afbrudt af en kort Frokosttid, ustandset fortsættes til Middagstid. I Wien og St. Petersborg lukker man allerede Kl. 3 à 4, i de andre Byer Kl. 5 à 5½ à 6. Men der er paa den anden Side i de store, gamle Handelsbyer endnu en Mængde Forretninger, hvor Arbejdstiden ganske vil befindes at være i Overensstemmelse med Traditionen, saaledes i Amsterdam, hvor Kontortiden udstrækkes til Kl. 8, og i Hamborg, hvor den endog gaar til Kl. 9, maaske længere. Her hos os er det jo endnu kun forholdsvis meget faa Forretninger, der have optaget Systemet 9—5. At dette er det heldigste for de unge Handelsmænd og tillige ogsaa det behageligste System for Principalerne selv, derom synes mig kun at der kan herske én Mening, idet det for det Første giver en samlet Arbejdstid, kun afbrudt af en kort Frokost og for det Andet overlader Aftentimerne til Enhvers, baade Principals og Medhjælpers, egen fri Disposition. Men jeg indser saa godt, at det desuagtet ikke er saadan at løbe til at gennemføre som almindelig Regel, det har vistnok været forsøgt en Gang tidligere. Grundene dertil kan selvfølgelig være flere. For det Første er der Principaler med en rodfæstet Tradition, og den maa man agte; dernæst kan der være

Kontorer og Butiker i Udlandet:

	Butiker		Kontorer		Bemærkninger
	Hverdag	Søndag	Hverdag	Søndag	
Amsterdam. Almindelig	aabne Kl. 8-9-9-10	lukkede aabne	aabne 9-9½-5-6 eller 9½-1½ 6½-8	lukkede	Det er kun et mindre Antal, som aabne om Søndagen.
Tobaksb.	Kl. 8-9-11	8-9-11 Aften			
Kolonialb.	Kl. 8-9-11	8-9-12-1 Middag			
Antwerpen	Kl. 7-8-8-9		9-12. 3-7	aabne 1 à 2 T. om Form.	Kontorerne have fra 2 til 3 T. Middag eller fra ½ til 1 T. Frokost. De store Bankforretninger arbejde fra Kl. 9 til 5-5½. Om Søndagen skiftes Personalet til at læse Posten og besøge, hvad der nødvendigvis ikke kan opsættes. Vinforretninger ere næsten altid forbundne med Restavrationer og lukkes først i den sidste Halvdel af Natten.
delvis		7-8-3			
Berlin. Almindelig	Kl. 8-8	Vinduer forhængte, men Døren aaben.	8½-9-7 eller 9-5-5½	9-10-1	Kun faa Butiker ere ganske lukkede om Søndagen, endel ere lukkede fra 9-5. Ved
Kolonialb.	Kl. 8-10-11				
Tobaksb.	Kl. 8-12				
Hamburg	Kl. 8-9-9-10	8-9. 11-9-10	9-6 eller	11-2	

Posttider, som kunne virke generende, Børstiden kan træde hindrende i Vejen og Middagsmadstiden med; men ganske vist hos Mange er det muligt, at den eneste Hindring er tilvant Langsomhed i Tilendebringelsen af de foreliggende Forretninger. Jeg skulde dog næsten tro, efter det Kjendskab jeg har til denne Plads, at det ved Imødekommenhed fra forskjellige Sider ikke vilde være vanskeligt at komme til en temmelig ensartet Arbejdstid for alle Kontorer med Systemet 9—5 som Hovedudgangspunkt. Det gjælder kun om at benytte Tiden, og ikke at benytte den i selve Forretningstiden til Andet end netop til at gjøre Dagens Arbejder færdige. I Hamborg t. Ex. ere Kjøbmændene ganske vist meget koncise og særdeles resolute i Forretningsanliggender, men naar man desuagtet ikke der har gennemført Systemet 9—5, men som oftest hænger paa Kontoret til Kl. 8—9, ja 10—10¹/₂, da er dertil en Hovedgrund den, at uhyre mange Forretningsfolk spise for længe Frokost, men navnlig den slemme Vane, som er kommen ind dèr, at man «kneiper Bier», som det hedder, efter Børsen.

For i Kjøbenhavn almindelig at komme ind paa Systemet 9—5 tror jeg ikke, at det vilde være nødvendigt at forandre Børstiden; derimod vilde det være nødvendigt at gjøre sig færdig deroppe i den egentlige Børstid fra 2—3, og dette vil ganske vist ikke have nogen Vanskelighed, thi Forretningernes Omfang paa vor Børs er kun undtagelsesvis saa stort, at ikke 1 Time skulde være fuldt ud tilstrækkelig til de nødvendige Samtaler; det gjælder kun i saadanne Tilfælde ikke at tale om Andet end Forretningerne. Derimod kan der være Vanskeligheder med Hensyn til Besørgelsen af

Posten. Man ser jo paa mange Kontorer Folk sidde og slide med Posten lige til det sidste Øjeblik. Dog, hidrører dette ikke dels derfra, at der ingen Breve ere gjorte færdige eller næsten færdige før Børsen, dels derfra, at man først meget sent begynder paa Posten, nemlig en Tid efter at man har spist til Middag, med andre Ord Kl. 5 à 5½? Hvis man gjorde færdig eller næsten færdig før Børsen, hvad man kunde, og umiddelbart Kl. 3 fra Børsen gik til Pulten, mon Posten da ikke kunde være expederet Kl. 5, lad os sige senest Kl. 6? Jo, jeg er overbevist om, at dette er praktiskabelt! Det er klart nok, at der er meget store udenlandske Huse, som have omtrent de samme Posttider, som vi, hvis Kontorer altid lukkes Kl. 5; der findes ogsaa Exempler af denne Slags her. Men der er endnu Noget, der kunde træde hindrende i Vejen for dette System 9—5, og det er *la femme!* Hvis Fruen ikke vil gaa ind paa at flytte Middagsmadstiden til Kl. 5 à 5½ à 6, saa falder det Hele sammen.

Det Ønske, som man almindelig hører opstillet her hjemme med Hensyn til Arbejdstiden i Butikerne, er at lukke hver Aften Kl. 8 og holde aldeles tæt tillukket om Søndagen.

Noget egentlig urimeligt Ønske synes dette i Virkeligheden ikke at være: Søndagen — den syvende Dag — fri og Arbejdet til Ende de andre Dage Kl. 8, efter en iøvrigt vel anvendt Dag! Hvis vi Allesammen kunde blive enige derom, vilde dette virkelig vidne om en smuk Tone i Handelsstanden og en Hensyntagen til Fornuftens og Rimelighedens Krav.

Se vi hen til Udlandet, da findes der Byer, hvori dette Program er helt opfyldt, andre, hvori det tildels

er fulgt medens der jo er Andre igjen, hvor der slet ikke er Tale derom.

Man maa nu strax undtage Cigar- og Tobaksbutiker. D'Herrer Cigar- og Tobakshandlere lade til at være de allerivrigste Kjøbmænd af alle og deres Varer at være de allermost efterspurgte og uundværlige. De have ikke alene aabent i Amsterdam til Kl. 11, Berlin, Stockholm og Rom til Kl. 12, Wien og Christiania til Kl. 10; men om Søndagen holder de aabent, selv der, hvor alle Andre lukke. De synes saaledes at være særlig privilegierede paa flere Steder. Medens det hos os er Bagerbutiker og deslige, som er undtagne for den almindelige Lukningstvang i Søndagskirketiden, skriver til Ex. Generalkonsul Davidson i Stockholm: Butikhandel om Søndagarne är i lag förbjuden. Undantag är doch medgifvet för tobaksbutiken, hvilke doch må hafva tillstängdt under Gudstjensttiden emellan Kl. 11—1 f. m. Noget Lignende skriver Generalkonsul Andersen i Christiania. Generalkonsul Warburg i Gøteborg meddeler ligeledes, at det ved Lov er forbuden at aabne »Kramlåda« eller anden lignende »Bod,« fra Kl. 6 om Morgenen til Kl. 9 om Aftenen. Han tilføjer, at Butiker med Fødevarer dog ikke rammes af Lovbudet undtagen under Gudstjenesten fra Kl. 10—1 og 4—6. Herr Warburg nævner ikke Cigarbutiker: men det maa vel være ens i Stockholm og Gøteborg dermed, ligesom ogsaa med Fødevarebutikerne begge Steder. Konsul Brandt i Amsterdam skriver: De fleste Butiker ere lukkede om Søndagen, enkelte Kolonialbutiker ere aabne til Kl. 12—1. Tobaksforretninger er derimod aabne hele Søndagen. Generalkonsul Calon i Paris bemærker ligeledes med Hensyn til Tobaksforretninger, at mange af disse ere

aabne hele Søndagen og endelig skriver Generalkonsul Delcomyn i London: Om Søndagen maa Ølhuse — public houses — kun være aabne fra 1—3 og fra 6—11, Bagerbutiker til Kl. 1½, Apotheker og Cigarbutiker derimod hele Dagen; men alle andre Butiker ere lukkede.

Men undtage vi altsaa Cigarbutikker og gaa vi ogsaa udenom Søndagsarbejdet, som synes at have sine Tilhængere, ialfald delvis, allevegne, saa ville vi finde, at der er flere Byer, som ere ganske rimelige med Hensyn til Lukning paa Hverdagene, saaledes Antwerpen, der lukker Kl. 8 à 9, Berlin der for en stor Del Forretningers Vedkommende lukker Kl. 8, ligeledes Göteborg, Stockholm, Rom og Wien samt endelig Kristiania, hvor Nogle endog lukke Kl. 7.

Om nogen Lov eller nogen Overenskomst i denne Henseende, som man her muligvis kunde tage Exempel af, har jeg ikke erfaret Noget, undtagen fra London. Herr Delcomyn har været saa venlig at sende mig Aarsberetningen for 1884, for den der bestaaende Forening for tidlig Lukning — Early-Closing-Association — ligesom han har meddelt mig, at for Etablissementer, hvori Kvinder og unge Piger ere beskjæftigede, blandt andet ved Syning og deslige, gjælder med Hensyn til Arbejstiden for disse »the Factory Act« af 1878, der bestemmer denne til fra 6 om Morgenen til 6 om Aftenen eller fra 7 til 7.

Det er denne Bestemmelse, som den nysnævnte Forening for tidlig Lukning har søgt at faa udvidet til Butikslivet i det hele taget, idet man igjennem Sir John Lubbock ifjor har indbragt i Parlamentet et Lovforslag, hvis Titel var »The Factory Act Extension to

Shops Act, 1884.* Forslagets Indhold var det, at det ikke skulde tillades at beskæftige et ungt Menneske i en Butik længere end 12 Timer om Dagen og at Overtræderen heraf skulde betale Mulkt af indtil 5 Pund Sterling, samt at Loven skulde træde i Kraft den 1 Januar 1885. Forslaget kom til første Behandling i Underhuset, hvor Sir J. Lubbock motiverede det med, at en for lang Arbejdstid i Butiker var skadelig for unge Menneskers Helbred og at det kunde være rimeligt at overføre endel af Reglerne fra Fabriker og Værksteder paa Butiker. Forslaget naaede imidlertid ikke længere frem og Bestyrelsen for Tidlig-Lukning Foreningen har derfor taget Spørgsmaalet om Lovgivningens Anvendelighed i det hele med Hensyn til dette Forhold under fornyet Overvejelse og er kommet til det Resultat, at det ikke kan fremmes ad denne Vej. Et tidligere Forslag i samme Retning særlig angaaende Liverpool, tiltrak sig ingen Opmærksomhed. Den eneste Vej, mener Bestyrelsen, som det er værd at rette sine Bestræbelser henad, er den, som man hidtil har anvendt, nemlig Frivillighedsvejen, som imidlertid endnu ogsaa langt fra har ført til et virkelig stort Resultat, hvormeget der end kan siges at være udrettet.

Den engelske Tidlig-Lukning-Forening er allerede 43 Aar gammel, og naar man nu ved det, saa maa man ogsaa give Bestyrelsen Ret i den nysomtalte Bemærkning fra dens Side, at de nævnte Resultater endnu ikke kunne kaldes virkelig store.

Foreningens Motto er: Den gyldne Middelvej har Menneskeslægten kun sjældent kunnet ramme, den nemlig, naar de arbejde at gøre det af al deres Kraft og af hele deres Sind, men at anvende til det Arbejde, der

gaar ud paa pekuniær Vinding, færre Timer af Dagen, færre Dage af Aaret og færre Aar af Livet.

Foreningens Formaal er fremsat i følgende 5 Punkter:

1. Forkortelse af Arbejdstiden, hvor den er trukket for længe ud, i Særdeleshed Lørdag Aften.
2. Indførelse af en Halv-Fridag om Lørdagen, hvor dette kan lade sig gjøre.
3. Fritagelse for Søndagsarbejde i Butiker saavel for Principaler som for Medhjælpere.
4. Tidlig Udbetaling af Lønnen.
5. Omsorg for, saavidt mulig, at skaffe en gavnlig Anvendelse af den Fritid, som indvindes ved Foreningens Virksomhed.

Som man ser gaar Foreningens Virksomhed videre end netop til at arbejde for tidlig Lukning, den søger ogsaa at regulere Udbetalingen af Lønnen paa en for Medhjælperne fordelagtig Maade samt at bevirke, at den Fritid, som indvindes ved dens Virksomhed benyttes paa en god Maade.

I den sidstnævnte Retning har Foreningen navnlig virket for musikalske og selskabelige Sammenkomster, samt for Tidens Anvendelse til Sport og Sommerudflugter, men endvidere ses det, at Foreningen ogsaa sørger for sine Medlemmer i Sygdomstilfælde, idet den har 11 Læger til Medlemmernes Disposition.

Medlemmerne deles i 3 Klasser.

1. Ordinære Medlemmer, Kontingent 4 shillings om Aaret, 5 shillings med Lægehjælp.
2. Æresmedlemmer; Givere af mindst 1 Guinée om Aaret.
3. Livsvarige Æresmedlemmer; Givere af mindst 10

Guineer eller Folk med særlig Fortjeneste af Foreningen.

Iblandt disse sidste findes mange med store Beløb, fra 20 til 500 Pund Sterling.

I Aarsberetningen klages der alligevel over, at Foreningen mangler Midler til at iværksætte en virkelig forøget Virksomhed. Virksomheden omfatter hele England, og paa sidste Aarsmøde meddelte Formanden, at Lukning af Butikerne Kl. 8 nu var almindelig gennemført i mange Distrikter, og at man endog paa sine Steder havde bevirket, at Forretningerne lukkedes Kl. 6 — 6 $\frac{1}{2}$ à 7. Om Lørdagen er det almindelig at lukke Kontorerne Kl. 3, nogle lukke endog Kl. 2. Et Forsøg med at gennemføre en Lukning Kl. 1 er derimod strandet.

Man kan forresten sammenfatte Resultaterne af Foreningens 43-aarige Virksomhed saaledes:

1. Det store Flertal af en gros Forretninger lukke Kl. 6. Et større Antal Kl. 5 om Vinteren — det synes som om man i England i det hele er tilbøjelig til at lukke 1 Time før om Vinteren end om Sommeren, hvilket jo er modsat af, hvad vi gjøre — medens alle ere gaaede ind paa at antage Lørdagen som Halv-Helligdag.
2. Et stort Antal Detailforretninger lukke i Tiden fra Kl. 6 til 8.
3. Adskillige Detailforretninger lukke om Lørdagen Kl. 2 og flere Hundrede Kl. 3.
4. Tusinder af Butiker i Byerne og paa Landet lukke desuden om Onsdagen eller Torsdagen Kl. 2, 4 eller 5.

I Sammenligning med hvad man saaledes har bragt

det til i England, er man hos os jo meget beskeden i sine Fordringer.

Lukningen om Onsdagen eller Torsdagen er Frugten af en forholdsvis ny Bevægelse, og gjælder mest for Sommeren. Noget Lignende er der jo ikke Tale om at iværksætte hos os og den tidlige Lukning om Lørdagen vilde næppe stemme med vore Forhold.

Men Spørgsmaalet bliver nu, hvilke Midler vi skulle anvende for at søge gennemført det almindelig her udtalte Ønske, nemlig, som tidligere nævnt, Lukning over hele Linjen hver Aften Kl. 8 og Søndagen helt fri. Naar man gennemgaar den Oversigt over Arbejdstiden i Kjøbenhavn, som findes foran i denne Artikel, da vil man se, at »Otte-Tallet« og »Lukket« om Søndagen allerede spiller en stor Rolle, og saameget lettere vil man jo udentvivel kunne naa sine Ønskers Maal.

De Midler, som den engelske Forening anvender ere: At henvende sig dels igjennem Bladene, dels ved Afholdelsen af Møder og Foredrag eller ved Udgivelsen af Skrifter og deslige til Publikum, og at forestille Principalerne den Skade, som opstaar af sent Arbejde for unge Mennesker, samt at Principalerne selv som oftest ingen væsenlig Fordel har af at have sent aabent, og at dette ialfald ikke vilde kunne blive Tilfældet, naar de enedes om at lukke tidligere. I sit Forhold til Publikum assisteres den engelske Forening af en Dame-Forening, nemlig »Foreningen for at udvirke at Damerne gaa tidlig i Butikerne« (Ladies' Early Shopping Association), hvilken Forening (stiftet i 1881) forpligter sine Medlemmer til ikke at gaa i Butiker efter Kl. 6.

Naar Sagen skal føres igjennem hos os, bliver der næppe andet at gjøre end at søge den ordnet ad Fri-

villighedens og Overenskomstens Vej. At paakalde Lovgivningsmagtens Indblanding i dette Forhold kan næppe anbefales. At oprette en Forening i Smag med den engelske tør vistnok heller ikke anbefales, eftersom vi i Forvejen have mere end nok af Foreninger. Derimod kunde sikkert den bestaaende Handelsforening, helst om den bragtes til at samvirke med andre bestaaende kommercielle Foreninger, udrette adskilligt for Antagelsen af en rimelig Arbejdstid i vor kommercielle Verden.